

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 22. mal. serpana 1870.

List 29.

Nedolžni mladini.

Rožica mladina
Skrita na polji
Raste na tihem
Cvete lepó

Solnce obseva
Njeno glavico,
Z roso poji jo
Milo nebó.

Blago vonjavo
Širi krog sebe,
Cvet se od daleč
Lépo blišči.

Rožica taka,
Ti si mladina,
Dokler oskrunil
Madež te ni.

Blagor je tebi.
Ljuba mladina,
Dokler nedolžno
Serce imaš.

Angelj nebeški
Skerbno te vodi.
Reve nobene
Ti ne poznaš.

Sreča je zvesta
Tvoja družica,
Božji oltár je
Tvoje serec.

Varuj se torej
Skerbno mladina,
Mraz in vetrovi
Vedno grozé.

Lahko vzemó ti
Cvetje deviško,
Srečo, veselje.
Večno seboj.

Dostikrat skriva
Gad se po cvetji,
Ki ti vlil strup rad
Smertni bi svoj.

Čednosti blagih
Vedno nabiraj,
Vsadi globoko
V dno jih serecá.

Vrednosti potlej
Ono bo više,
Kakor zakladi
Vsega svetá.

Br. A. V.

Žaljenje sramožljivosti.

Prehuda pregreha v izrejevanji je podkopavanje in žaljenje sramožljivosti pri otrocih. Sramožljivost, ta preobčutni in premični cvetek nesumne mladosti, se nikoli dosti ne varuje. Zato vene in usiha kakor cvetlica, katero mraz, viharji in mnogotera červad podkopujejo. V ubozih hišah je revšina, v premožnih in gosposkih pa nesrečna posvetna šega kriva, da otroci med seboj, ali pa odrašeni vpričo njih niso dovolj pošteno in sramožljivo oblečeni, zakriti itd. To pa v otrocih nevarno in škodljivo radovidnost vnema in budi, da gledajo kaj, kar jim spočenja slabe, umazane misli, katerih se, kadar so se v njih nekako ukoreninile, pozneje več znebiti ne morejo, ali pa le prav težko. Sramožljivost otrok se tudi podkopuje in v nevarnost postavlja, kadar se otroci ali pa odrašeni vpričo njih oblačijo ali slačijo, še bolj pa s tem, ako skupaj spé, morebiti celo oba spola v tisti spavnici, ali pa še v eni in tisti postelji. Kolikrat pohujšujejo in zapeljujejo z nezapopadljivo nemarnostjo starši sami svoje otroke, z nečimerno pretvezo, da otroci spé, ali pa da tega, kar se pričo njih godí ali govori, ne vidijo, ne slišijo in ne umó! Velikrat starši v pogovorih seboj ali pa z drugimi — če tudi ne vselej iz hudobne volje — nedolžno sramožljivost otrok podkopavajo. — Otroci poslušajo take pogovore, in če jim je le neko-

liko um izbujen, jih tudi v spominu ohranijo, potem jih premišlujejo, in če jih ne umejo, tudi poprašujejo, posebno odrašene, kateri jim z nespametnim, neprilичnim ali celo hudovoljnim odgovarjanjem čenčajo oštudnosti in nesramnosti, ki se še misliti ne smejo. Če rado-voljni, pa nespodobni in nesramni pogovori po besedah sv. Pavla (1. Kor. 15, 33.) lepo zadržanje kazé; če so besede dvojnega pomena, katerim se odrašeni vpričo otrok posmehujejo, in ti ne vedó, zakaj se jim smeja, velikrat še bolj nevarne, ker jih otroci premišlujejo, in bi radi zvedili, kaj da pomenijo: iz tega lahko skle-pajo starši, kateri take in enake pogovore in besede v svoji hiši in pri svoji družini terpé, kako oster odgovor jih zato enkrat pri neskončno pravični in tanki sodbi Božji čaka. Starši bi imeli za nedolžnost otrok skrbeti, in jih ohraniti v srečni nevednosti, v katero je Bog po svoji modri previdnosti otroke in prvo mladost postavi, kakor perva dva človeka, dokler nista bila okusila drevesa spoznanja dobrega in hudega (1. Moz. 2, 17, 25, 3, 11.); pa ravno starši po svoji kaznjivi zanikarnosti velikrat pohujšujejo otroke, ali pa so krivi, da jih hudobni, divji in nesramni ljudje pohujšajo! Ali se ne obračajo lahko ravno na take starše Jezusove besede: „Ne dajate svetega psom, in ne pokladajte biserov svinjam?“ (Mat. 7, 6.) Kar Jezus žuga tistim, kateri enega malih pohujšajo, zadeva posebno še pohujšljive starše, „bolje bi jim bilo, da bi se jim obesil mlinski kamen na vrat, in bi se potopili v globočino morja.“ (Mat. 18, 6.)

Celo neversek pesnik, kateri kakor drugi njegovega plemena, v besedah ni bil kaj sramožljiv, pravi, da moramo z mladostjo previdni biti, in njeno nedolžnost kakor kako sveto stvar spoštovati in častiti, in nobena nespodobna beseda, nobena nespodobna reč ne smé priti v hišo, v kateri otroci stanujejo. Ali ne sramoti to kristjanov, da je celó neverec o tej reči bolje mislil in pa za nedolžnost otrok bolj skerbil, kakor pa, žalibog, marsikdo izmed kristjanov? O starši, skerbite, skerbite za sramožljivost in nedolžnost svojih otročičev, ako hočete boljši zarod imeti! Kakor vertnar cvetlice mraza in severja varuje, varite tudi vi svoje otroke pohujšanja, zakaj pohujšanje je tisti merzli sever, kateri sramožljivost smodi in ji angelsko cvetje nedolžnosti osipa. Odvračajte in odganjajte od njih nesramne ljudi obojega spola, kateri, enaki škodljivim vešam in gerdim gosencam, nedolžnost objedajo, čistost s pajčevino prepredajo, ter iz rodovitnih vertov goličave in iz lepih krajev žalostne pušave narejajo! Od kod je to, ako otroci na paši, po sobah in skrivnih kotih počenjajo hudobije, od katerih le ziniti me Bog vari? Vi, vi neprevidni starši! bote dajali odgovor, ki jih pušate same — brez zanesljivega varstva in nadzora. Od kod je to, da odrašena mladost

po noči in po dnevu, po kerčmah in po kotih skupaj zahaja, v besedi in v obnašanju pozablja naj svetejši čednosti, naj dražji lepote svoje, ki je za vselej zgubljen, kadar je izgubljena? Ah večidel, ako ne vselej od tod, ker starši nedolžnosti svojih otrok dovolj ne varujejo; pa tudi od tod, ker starši sami v svojem stanu čistosti ne poznajo, in je po vrednosti ne spoštujejo. Volk volka rodi. Starši, živite čisto po svojem stanu in skerbite za sramožljivost in nedolžnost svojih otrok, in Božji blagoslov, ki svet zapuša, se bo v obilnosti zopet povernil! — Varite pa tudi posebno, da ne pridejo otrokom, sinovom in hčeram, v roke strupeni spisi, ki so nalaš nedolžni mladini nastavljeni, da jo zapeljujejo. Marsikteri mladenči se sami s takim branjem spačijo, potem — polni umazanih muh — šolo na kol staknejo in sami z enakim pisanjem druge zapeljujejo. Strahovita je spačenost pri človeku, kadar ga že tako rokodelstvo veseli, da tiste pači in pohujšuje, ki sicer zmiraj zaterjuje, kako jim dobro hoče! Ali ne veste, kaj pomenijo besede: „Gorje človeku zavolj pohujšanja!“ — Kaj še le, ako pohujšuje celi narod, — ako ga pohujšuje s takimi sredki, po katerih se razsipa od rodú do rodú kakor muhe in merčesi, kakor toča in povodenj? — Kako misli pohujšljivec ob sodbi pšenice žeti, ki je v življenji ljuliko sejat?! — (Prim. A. Likar „Sv. Zak.“)

Tri mesce na Jutrovem.

L.

(Konec tega oddelka.)

Imeli smo namen, da bomo prenočevali v Banjas-u pri ondotnem šejh-u, kateri evropejske popotnike prav rad sprejema. Prišel je k nam kaj priljuden, mlad, lično napravljen jutrovski gospod iz vojaškega poslopja, ki res ne vém, če ni bil blezo turški paša in ne šejh ondotnega kraja. Kadar je zvedil našo željo, se je prijazno izgovoril, da nima prostora zavoljo mnoštva vojakov, kacih 1000, ker še zmiraj nekaj vré po unih krajih, kakor je rekel. Odkazal nam je pa moža v vasi, ki si je svest, je djal, da nam bo prav dobro postregel, ter naj le gremo z njim. Vprašal je, če še kaj družega želimo, in ko smo bili z vsim zadovoljni, mi pri slovesu po evropejsko prijazno roko podá.

Kdo je bil naš prenočevalec, še zdaj prav gotovo ne vém, zakaj v vasi menda prebivajo Turki, Arabi, Druzi in Greki. Druzu je bil naj bolj podoben. Hitro ko pridemo, začno ženske po hiši pospravljati, pometati, tla s štorijami pregrinjati itd. V kotu ravno tiste sobe berž zakurijo. Nekaka peč ali odperta votlina je v ta namen v kotu. Mleko, maslo, kokoš se za popotnike iše in skupaj nosi za njih kosilo, ki je bilo še le zvečer, kakor po navadi o tem popotvanji.

In kakošno je družovsko stanovanje? Stanica je bolj na okroglo; nekako iz kamna in blata so stene speštane, strop prav nizko, — na velik neolikan tram so poprek precej debeli lesovi ali skleški nadevani in vmesni prostor je zadelan z drobnejši šaro. Zdelo se mi je vse tako lepo pripravljeno, da bi mógló kar naglo pogoreti, če le iskra iz peči šine v ta čudni strop, ki je bil v sredi sobe z debelim blatnatim stebrom podpert. Stene so znotraj obeljene, zunaj pusti kamni, in vse znotraj je očirano z nepomenljivimi arabeskami — brez reda. V stene so vdeltane omarice in votline za razne reči. Klopí, police, mize, stolov ni nič, k večemu kak otročji stoliček. Precej zunaj pred vrati, ki se blezo le po noči slabo zapró, je štiroglato vgrajeno dvoriše za konje. Taka je boljši družovska hiša.

Marsiktera smešna se je pripetila pri teh čudnih naših gostovalcih. Pri večerji smo ponudili gospodarju vina, ki smo ga od Safeda imeli nekoliko seboj; prav

rad ga je vzel in pil, pa tudi ženi in še drugim dal pokusiti. Pa to je bilo podobno, kakor ko mravlja zasledí sladkor ali čebela méd; smukal se je v stanovanje ta in uni, ki radi in dolgo kremljajo. Naj pozneje prideta še dva višji vojaka; posebno eden je bil viditi večí častnik. Med pogovorom in puhanjem duhana se ta dva mladenča tako navdušita za Evropo, da bi neutegoma z nami šla, ko bi le mogla. Vidi se sploh pri teh ljudéh, ki nekoliko bolji zrak vživajo, da jim je jutrovo leno življenje dolgočasno in njih neolika tudi njim zoperna, ter po kaj boljšem koperné. Toda konec viže je bil že pozno vender ta, da me po vinu prašata; in treba ga je bilo, se vé, mladima gospodoma v otročjo skedelico malo natočiti iz velike stekline. Močno sta ga hvalila, in zlasti zato bi rada k nam prišla, da bi vino pila. — Znano je, da koran turkom vino prepoveduje. Ne vem pa, če sta bila mohamedana ali kaj družega, to je gotovo, da kristjana ne; doma sta bila iz Damaska (ali eden ali obá), kakor velik del vojakov. — Še le pozno po noči nas ta družina zapustí, zakaj jutrovca zvečer ni kmali v kraj spraviti. Po noči sem se zopet v neko votlino v steni stisnil, ker gospoda Hörman in Fridman — na tléh sedé — sta že tožila, da čutita žive bitja po nogah. — Domači so se bili vsi nekam zgubili ter smo ostali le popotniki v hiši. Prebila se je bila noč kakor je že bilo moč; ali zjutraj na vse zgodaj je bil mladi 21letni častnik zopet v sobi. In kaj je hotel?.. Na gospodarjevo posredovanje mu moram pa še le spet malo vinčka natočiti! Ne vém, če je vso noč na drago vince mislil, kakor svoje dni Homerov ciklop, kaj-li mu je bilo?

To jutro smo ogledali še Panovo duplino; vzel sem od Jordanovih virov nekaj lesa v spomin, in proti 7. uri smo jo ubrisali tik vélikega Hermona proti Damasku, ktereга pa tisti dan še nismo vidili.

LI.

(Daljna pot. — Jezero „Fiala.“ — Džebel-eš-Šejh ali veliki Hermon, razgled z njega itd. — Živi kašipot. — „Vadi-es-Sa'ar. — Ferčeče kobilice. — „Bejt Dženn“ ali „rajska hiša“ in „Naher-el-džennani“ ali „rajska reka.“ — Prijetno sprejetje in neprijeten odhod pri Druzo-musulmanu. Prezavci, zijavci vsacega plemena in modrovanje z njimi. Kakošna je „rajska hiša“ brez katoliških šol itd. — Pri revšini ne brez lišpovnosti. — Deček Ahmed in znameniti ostanki iz keršanstva: podzemeljski prostori za službo Božjo, pokope, altar iz natornega kamna na prostem. — Pusti mladoženin in zakoni na jutrovem.)

Bilo je 11. majnika, ko smo zapustili Banjas in se napravili dalje proti Damasku. Celi ta dan smo hodili ob desnici sneznika velikega Hermona, pa zvečer — dospéšim v Bej-Dženn — je še bil za herbtom. Čez berdice „Vadi Za'are“ smo se podali proti silno šumečemu potoku Ajn-el-Hazuri, in zapustivši ob levi v znožji Hermona vas „Džiba'at-ez-zejt“ smo dospeli kmali na višavo Merdž-el-Jafurè, nekako sedlo ali pridolje; od tod se odpira proti vzhodu prijetna dolina, ki ima ob desni jezero „Birket-er-Ran“ ali „Fiala,“ in je menda ravno „Phiale“ pri Jožetu Flaviju; naši ljudje so ga imenovali tudi Ba'atarin. Le od deleč smo gledali v dolino, ki je polna družovskega ljudstva, ktero je na polju delalo, in na jezero „Fiala.“ To jezero je bilo menda nekaj (morda tudi zdaj) v podzemeljski zvezi z Jordanovim virom takraj berda, kar je bilo poterjeno pod Filipom čertnim oblastnikom iturejskim; vergli so v jezero reči, ki so jih pozneje vidili po Jordanu plavati. Sicer pa je v blatnati in črni vodi tega jezera težko spoznati bistri studenec pri Banjasu, kakor pravi Robinson.

V dolini ob levici čez malo berdice nam je ostala družovska vas Medždel-eš Šems, 2½ uro od Banjas-a. Hermon, ki smo ga zmiraj blizo imeli, je čedalje bolj razodeval svojo neznansko veličino in obširnost. Ta gora je po svoji velikosti druga v Siriji; prva višava je „Džebel Mahmal, verhunec Libanov. Imel je ob tem

času le še kacic 11 sneženih lis ob strani proti vzhodu, kolikor smo mi vidili. Arabi ga imenujejo „Džebel-eš-Šejh“, gospodovavec hribov ali velikan, in „Džebel-es-Seldž“ ali Snežnik. Vidi se z njegovega verha proti severu po Celesirii, po gorovji Libana in Predlibana, v dolino Balbekovo in koder Leontes teče; proti jugu po veliki sirski pušavi in po havranskih gorah; proti jugu po jordanski dolini — jezero meromsko in tibersko dokler oko nese; proti južnemu zahodu po Galileji in Samarii pa do Karmela ob srednjem morji; proti zahodu obrežje srednjega morja od karmelskega predgorja do Tira; ob severnem zahodu Libanovo gorovje vid odnaša.

Naj postavim tudi spominček našemu kažipotu, ki mi je s svojo zgovornostjo pot kratel in marsikaj znamenitega povedal. Bil je nekoliko postaren možic iz Banjasa, imel je plavkaste hlače in srajco, ogernjeno sivkasto kamižolo z belimi rokavi, rudeče škerpete, „mesene“ nogovice, hudobcovo rudečo kapico z zeleno ovijačo na glavi, in hodil je dosti hitreji kot naši konji.

Kosilce smo imeli nad dolino „Vadi-es-Sa'ar“ pri studencu „Ajn-Kvar-Havar“ v dolinici med gorami pod Džebel-es-Šejhom, in prav hladna sapa nas je opihovala.

Opoldne smo bili na obširni planini, polni bazaltnege kamenja, prav nekako na samoti pod velikanom Hermonom. Velike čede živine in drobnice so se po planini pasle; na tisuče ljudi bi ondi lahko živelo, ko bi bilo obdelano, toliko bolj, ker ni brez vode in celo majhno jezero lepša veliko plan. Hrib tik ob levi je dolgočasen, z redkim germičevjem obrašen, večji del vse kras in kamen. Plasti v hribu so vse skrižem; kdo vé, v kakošnih stiskah je že ta revež bil, odkar stoji, in koliko hudega že pomni?

Nekoliko dalje smo v prvo naleteli ferčéce kobilice, ker dozdej smo vidili le samo take, ki so po zemlji tékale; te pa so bile že tolike, kakor so pri nas vélike zeléne o kôšnji in so kakor metulji po zraku švigale. Škode blezo ne morejo veliko narediti, ker je že tako vse pusto v tem od bazalta vsem črnem kraju, — k večjemu, če požró še to malo zelenja, kar ga je. O $\frac{1}{2}$ 2 smo skoz strašno gerdo skalovje — nekaj pekel — prišli v „Bejt-Dženn.“

„Bejt-Dženn“ pomeni „rajsko hišo“, in res je vas prijetno obdana z lepim drevjem, zemljo pa namaka „Naher-el-Džennani“ (rajski potok), kateri je eden studecev vode „Naher-el-Ávadi“, in ta je ravno nekdanji klasiško-sloveči „Pharphar.“ Bejt-žennska dolina je že namreč nagnjena proti véliki damaški planjavi.

Ostali smo pri nekem Druzú, ob enem musulmanu. Vse je po navadi na nogah tujce prijazno sprejél in jim lepo postreč, kolikor se dá. Zidani divan (sloniše) ali manjši plaunica (terasa) zunaj pod streho se prestré za ta čas, da se znotraj soba vravná; duhána, mleka, kruha ter vsega, kar imajo in kar se jim oméni, skupaj nosijo. Vse obnašanje je tako, da bi človek utegnil misliti, ti postrežni ljudje ne bodo ne vinarja hotli za plačo sprejeti, — to je kar čista ljubezen... Naj pa precej tukaj priznamem, kako se je godilo drugo jutro, ko smo plačevali in odhajali. Vstanemo zgodaj, in opravimo svoje reči, pijemo iz latvice mleko, ki ga deček prijazno donáša, in precej potem začne naš spremljavec obravnavati za plačilo. To so s trudom dognali in plačali smo nekaj čez pol napoleona ali 4—5 gld., kar je gotovo dosti za to, kar smo imeli in kar se nam je storiti moglo v unih krajih, kjer skorej nič dobiti ni, da bi imelo kako ceno. — Zdaj pa se vse glasi za bakšiš (darilo): deček, ki je mleko deset stopinj daleč nosil; ženske, ki so ga natakale; mož, na čegar terasi (planici) smo sinoč nekaj časka bili, — in ne vém, če še kdo. Deček je bil dobil lepo darilce že prejšni dan, ko nam je znamenitosti skazoval, in zdaj zopet nekaj, dru-

gim naš češki denarničar nič ni pridal. Se vé, da v njegovo gospodarstvo ni šlo, da bi se drugi vtikovali. In zdaj ko odhajamo, naj bi kdo vidil, kako družovske ženske nad nami klepetajo, — celo stari očka nekako nerad odgovor dá na slovo: „Es-salame!“ (mir z vami, ali „srečno“). Samo pravi gospodar, postaven in prav pošten mož, se je bil umaknil ter ga ni bilo viditi. Tako je življenje v teh krajih. Da so pa tako nadlegovani popotniki, ki niso vsi premožni, kakor vsak vé, da bi denar razsipali, tega so po nekaj krivi tudi bogati premetavci, zlasti Angleži, ki ljudem po tujem včasi denar kar sejejo in jih tako razvadijo, kakor se pripoveduje.

Povernimo se zdaj nekoliko nazaj in pogledjmo prejšni večer, kako se nam je godilo.

Ko smo zunaj na nekaki zvišani zidani planici, vse k nam skupaj leze, staro in mlado, ter nas zijá. Umazani paglavci še z bolj umazanimi otroci v naročji in možje so tik nas in radovedno ogledujejo, kaj in kakošni smo, kaj neki imamo v svojih culah itd.; ženske pa precej zraven konj kaj pripravljajo; še vidoželjen starec jo bližej priguglje.

Eden naših tovarsev ves nejevoljen modruje, kako bi jih; jaz pa nasproti mislim, da smo tukaj gosti in dobroto vživamo, da pri tujcih vender ne gre, da bi kdo hotel nad njim rohneti v njih lastnem stanovanji.

V tem, ko si sami čevlje snajžimo, razlagam Druzom, kako so pri nas ljudje vse bolj umni, delavni, pridni, — s tim pa si pomagajo, da imajo čedne hiše, obleko, živež, šole, v katerih so lahko vsi otroci dobro podučeni in srečni. (Se vé, da takrat ni še nihče mislil na ločenje šole od cerkve, — še noben odveč moder prednik ni prepovedoval Božje službe za mladino in ne predelaval šolskih bukev, da bi verske izraze iz njih trebil. Naj bi šli ti gospodje gledat, kako je zdaj v tej „rajski hiši“, ko je narod vero zgubil, ktera je gotovo ondi kdaj lepo cvetla, kakor kažejo starine.) Ko pridemo v pogovoru na to, da v naših šolah se učimo tudi tujih jezikov ter zamoremo govoriti celo z ljudmi, ki so deleč od nas doma, sem zdajci mógel gospodarju naštevati, ktere jezike razumem ali govorim.

Rekli so nato možje „rajske hiše.“ Mi pa vsega tega in tega ne moremo, ker smo ubožni, nimamo nikogar, da bi nas učil. „Ravno zato ste ubožni,“ jim rečem, „ker ste premalo delavni.“ — Sicer pa je viditi, da so tukaj ljudje bolj pridni, kakor marsikje drugej na Jutrovem, ker bajte so dosti čedne (mi smo bili v čednem kmetiškem stanovanji) in drugo jutro, ko smo šli dalje, je šla cela truma ljudi z nami — po eden ali po dva na oslu, na konji ali péš — skoz sotesko na široko polje pavolo sejat. Tudi vodenčna dolina je pridno obdelana.

Kmalí tedaj se preselimo v opravljeno in po tléh lepo pregernjeno sobo. Marsikaj pohišja tukaj kaže, da ljudje niso prav deleč od Damaska, vélikega središa mnogoterega lišpa; stavbarija sobe pa je vender ne mara imela še manj stavbarske umetnosti mem une poprejš-nega večera v Banjasu.

Dospevši zgodaj smo imeli ta dan še dosti časa kaj ogledati. Duhovno in telesno zanemarjeni deček Ahmed me je neprenehoma nadlegal, naj greva pod hrib na sprehod, mi bo lepih reči pokazal. Ne verjamem, da bi bilo ondi kaj posebnega; vender zavoljo nadlegovanja grem z njim.

Čudil sem se pa, ko precej pri vasi ob hribu vidim v skali vdolbeno prelepo kapelo in stebrovje še vse z okinčjem (ornamenti). Dalje ob skalovitem hribu je veliko družih prezalo izdelanih in raznoterih lóp sem ter tje za pokopovanje merličev itd. Kraj za luč in druge omarice so vdelane v skalo. Za merliče so mnogoteri prostori — tudi še globokeje v zémlijo; gotovo

mnoge rake so izdelane, — čuti se votlina, ako se kamen ob tlak verže, ter praznosta zabobni. Na višavi teh robov, na nekakem kuceljnu, je celo nekak altar v skalo vsekane, k kateremu se gre po stopnicah, ki so tudi v skalo vsekan. Kaj vse je bilo tukaj, ne vém in tudi nisem nič našel v virih, kar jih imam ravno pri rokah. Ravno iz tega sem pa priliko imel ljudi opominjati, da tudi tukaj so bili nekdaž umetni prebivavci, ki so kaj več vedili in znali kakor pa sedaj. Treba bi pa bilo imeti naše evropske presite liberalce o taki priliki pri sebi, jih za nos prijeti in jim prav živo pokazati, kam narod pride, kateri vero zaverže.

Kadar s hriba v vasico nazaj pridem z dečkom, me nepredvidoma obdà množica ljudi, večji del mladih in tudi dečkov, kateri me to in uno sprašujejo in se močno čudijo, kako da znam z njimi govoriti (kolikor toliko). „Kejf jetkellem kvajis“ (kako lepo govori), je eden izmed njih rekel. Sami namreč izgovarjajo po domače in nekoliko po gorjansko svojo arabščino. Iz vsega se kaže pri teh ljudeh njih veliko gnanje po denaru, in nas Evropejce imajo zato za srečne, ker menijo, da pri nas je denara na kupe.

Med pogovorom zapazim čisto mladega pagolina, ki se je posebno pusto deržal, pa je bil tudi sicer tako čuden v obrazu, kakor bi bila že očem in mačeha na njega pozabila. Ne vém, če sem ga prašal, kaj mu je, ali kaj je že bilo, toliko je gotovo, da so mi ga smeje kazali in pravili, da je že oženjen. (Morebiti ga je bila ženica pa kaj razkačila?) Vêdem se, kakor bi ne verjel in rečno pravim: „takim dečkom je na Boga in na molitev misliti, ne pa na ženitev.“ Priterdili so mi z nekako reznimi obrazi moj nauk, pa tudi mene prašali, če sem ne mara doma v zakonskem stanu? Razlagal sem jim potem, da sem „ma'alim-en nas“ — „učenik ljudstva,“ da imam s tim delom preveč opraviti, in „nimam časa na kaj tacega misliti.“ (Moral bi se potem morebiti tudi le prevečkrat kislo deržati, kakor uni „mladoženin“ v Bejt-Džennu.)

O zadevah zakona na jutrovem naj pristavim še primerljaj, ki sem ga vidil malo dni poprej v Tiberii... Enajstletna mohamedanska deklica (ki je bila pa viditi kakor bi imela še le kacic 6—7 lét) pride v samostan katoliškega patra pomoči in zdravila prosit. Imela je namreč veliko bulo pod pazho, bila je silo revna, in žalostna je pravila, da ji je njen ženin napovedal, da je noče vzeti, ako se ne ozdravi. — Že z osmim letom namreč pri mohamedanih pogosto zaroko storé, kateri se bodo pozneje v zakon vzeli. Znano je pa, kako se turški rod čedalje bolj zmanjšuje in peša, ne rečem ravno zavoljo zgodnjih zarók ali obljub v zakon, ampak sploh zavoljo nereda in posebno zavoljo množčenstva. Pravi blagoslov Božji ima le keršanski zakon, ker je v vsih zadevah po Božji naredbi in zapovedi, in zato je tudi zarod keršanski lep in čverst.

V mnogoterem živem pogovoru z družovsko in menda tudi mohamedansko mladino me z nekako resnobo potiplje naš prenočevalec, ki še nisem vedil, da je pričujoč, in mi znamenje dá, da naj grem domú. Ne vém, če se je bal za mene, da bi se kak nered utegnil naključiti med mladim razposajenim ljudstvom; ali pa mogoče tudi, da si je mislil: ta bi utegnil naši mladini tudi kaj tacega praviti, kar mi družoturki ne slišimo radi. Družovska vera je namreč neka mešarija iz popačenega keršanstva in mohamedanstva.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Nekaj besed o začetku katoliške družbe za Kranjsko v sedanjih okolišinah ne bo odveč.

7. julija 1868 je zborovalo v Ljubljani konstitucionalno društvo. Ko je bil izvoljen društveni odbor

in je bilo društvo s tim osnovano, in kakor pripoveduje vladni ljubljanski časnik „Laibacher Ztg.“ 8. jul. 1868, je v daljnjem govoru, kterega so spremljevali gromovitni slavoklici, g. dr. Račič nasvetoval naslednjo resolucijo ali sklep: „Konstitucionalno društvo, določno deržé se obstoječih deržavnih temeljnih postav in njih principij, v papeževem nagovoru od 22. jun. 1868 in v njegovem napadanju na moč deržavskega postavodajstva spoznava vtikanje v deržavne zadeve, ki je v vsakem oziru nedopustljivo in prederzno, ter pričakuje, da bo vlada krepko zavernila take neopravičene preseganja.“

Sv. Oče so v svojem nagovoru, kar se mora dobro pomniti, kakor papež, kakor naj višji pastir keršanske cerkve, ne pa kakor monarh, grajali postave, ktere so bile navskriž s cerkvenimi vredbami, in torej po cerkveno nepripuščeno vtikanje v cerkvene reči.

Zakon je zakrament, in zakrament je cerkvena vredba, in vsaki zakon katoličanov, ki se ne sklepa kakor zakrament, je in ostane v očéh katoliške cerkve priležništvo. Ako je katoličanu že silno žalostno, če bi deržava odobraval, kar je po njegovi veri prileženstvo, ga mora še bolj žaliti, in mu prigrevati, ako bi se to prileženstvo imenovalo zakon s kakoršnim koli pristavkom.

Vsakemu podučenemu verniku je jasno, ko bi papež ne bili tako ravnali, in vzlasti, ko bi ne bili obsočili civilnega zakona, da bi bili izdajavec svoje lastne cerkve.

„Laib. Ztg.“ pripoveduje, da una resolucija zoper papežev nagovor je bila sprejeta po pravilnem glasovanju „enoglasno z veliko pohvalo in z navdušenimi slavoklici.“

Tedaj 138 oseb (glej Laibacher Ztg. 8. jul. 1868), mestnjanov, dohtarjev, profesorjev, vradnikov idr. prederzne se nagovor sv. Očeta pretresovati, in izreči, da je to nepripuščeno in prevzetno vtikanje v deržavne zadeve, in tirjajo od vlade, da tem preseganjem določno nasproti stopi, in ti tako učeni gospodje v svojem duhovnem uboštvu ne spoznajo, da se s svojo resolucijo prederzno vtikajo v cerkvene zadeve in v pravice sv. Očeta.

Da se je našlo v Ljubljani 138 mož, po svojem kerstnem listu češ-katoličanov, ki so tako protikatoliško mahnili po svoji materi cerkvi, to je res žalostna prikazen. Naj pač gledajo sami, kako se jim bode izšlo.

Še bolj žalostno pa je bilo, ko je pristopilo temu konstitucionalnemu društvu kacic 100 mož, in med njimi več družinskih očetov, kateri so bili dosihmal vse skoz znani kot dobri in goreči katoličanje, ter so jih popolnoma spoštovali ko take ne katoličanje zgolj po imenu in kerstnem listu, marveč pravi katoličanje.

Se vé, da velika večina njih ni vedila in morda še dan danes ne vé, kaj je storila; toda skušen mož, družinski oče imel bi vediti, kaj dela in ne bi smel storiti kaj tacega, kar ne vé, kar njemu ni jasno in še razume ne, kaj s tem ravna.

Izgovori, kakoršni so: „če ne pristopim, zgubim sicer svoje naj boljše plačnike,“ ali pa: „sej v zборе ne bom hodil,“ — so prazni; človek morebiti molčé nad njimi z ramó migne; naj višji Sodnik pa javaljne takó. —

„Ker si mlačen, te bom iz ust pljunil.“

Kdor društvu pozneje pristopi, kaže s tem, da se strinja z njegovim djanjem in sklepi. In komu ni znano, kaj se sicer o vsaki priliki v tem društvu zoper cerkev govori in kremljari?

Tisti katoličanje tedaj, kateri so pristopili k temu društvu po njegovem prvem zborovanju, se strinjajo z njegovim djanjem in sklepi, in tako so tudi krivi prederznega zaletovanja v pravice katoliške cerkve in sv. Očeta.

To pa je prepričalo može, ki so poprej hotli osno-

vati le katoliško bralno društvo, da to sedaj ne zado-
stuje, da je naj zadnji čas in sveta dolžnost osnovati
splošno katoliško društvo, ki ne le samo v Ljubljani,
ampak tudi po vsem Kranjskem zbuja katoliško zavest,
ki poterjuje in poživlja človeka v dolžnostih, ktere ima
do cerkve, do domovine in družine, da slepi spregledajo,
da se gluhi glasno na vest govori, — da se zmoteni
od napčne poti na pravo nazaj pripeljejo, nepremišljeni
svaré pred krivo stezo, da se mlačni zbudé, boječi po-
gum dobé, in tesnosérni samopridneži da se opominjajo,
ter sprevidijo, kako zelo se bodo motene spoznali, ko
jih bo enkrat naj višji Sodnik poklical na odgovor, Sodnik
pred katerim jih ne bo varovalo ne kako konštituc.
društvo, ne kak liberalen shod in zbor.

Vsled tega se je sklical 9. dec. 1868 zbor, v katerem
je bil izvoljen osnovalni odbor, kateri je razposlal svoj
razglas 3. jan. 1869, in vesoljni zbor sklical na 3. marca
1869, v katerem se je katoliška družba za Kranjsko
konečno ustanovila. Tako tedaj se je začela katoliška
družba.

Če ravno so bili udje osnovalnega odbora vstanov-
niki naše družbe, bilo je vendar tistih 138 mož, kateri
so 7. jul. 1868 papeža sodili, vzrok, da se je začela
katoliška družba, in ako je družba dosihmal kaj storila
za našo sveto vero in sveto cerkev, je to v prvi versti
nasledek njih počenjanja, ako ravno tega niso hoteli.
In iz tega je zopet očitno, da Božja roka vé obrniti
dobro in slabo v dosego svojih svetih namenov.

Slovstvo. „Pravnik“ omenja nektare dela, ki so
tudi duhovnom velikrat potrebne in utegnejo zmiraj bolj
potrebne biti; torej naj jih tukaj omenimo.

Občni državljanski zakonik (allgem. bürgerl. Ge-
setzbuch) se v slovenski prestavi dobiva v c. kr. der-
žavni tiskarnici na Dunaji le za en goldinar (poprej je
veljal 3 gld.), torej je prav lahko mogoče, ta izvrstni
zakonik dobiti, na kar posebno zavračamo pravnike in
župane. — Menda se tudi ravno tamkaj še dobiva ka-
zenski zakonik v slovenskem in nemškem jeziku v
eni knjigi tiskan po 40 kr.

Nova zbirka postav v slovenskem jeziku v mali
obliki, kakor je Mancova nemška, bi za Slovence ko-
ristna bila, ker je posameznim pravnikom in županom
težko priti do teh postav, ki se nahajajo v 21 tečajih
državnega zakonika in deželno-vladnih listov. Ko bi
se oglasilo zadostno število naročnikov, bi menda skerb
vredovanja in popravljanja dotičnih prestav prevzel g.
Matevž Cigale na Dunaji in c. kr. državna ali zasebna
tiskarnica s pripomočjo katerega založnika bi opravila
natis. Besedo postav mora vsak pri rokah imeti, kdor
se jih hoče naučiti in pri dejanski rabi bi se poslovanje
izdatno olajšalo sodnikom, županom in sploh držav-
ljanom, ktere ta reč zadeva. Ker bodo tudi slovenski
pravoslovci to zbirko potrebovali, se utegne do tisoč
iztisov koj razprodati, in ker bi se v njo le jemale po-
trebniše postave, bi tudi gledé na ceno lahko obče pri-
stopna bila.

Podučne povesti od Frančiška Soave-ta, poslo-
venil Štef. Kocijančič, so v drugem natisu ravno prišle
na svetlo v Gorici pri Jan. Paternolli-u, in obsegajo
prav lepe zgledé in tehtne nauke za mladino, učenike
in starše. (Cena 60 kr.) V pokus prinese Danica eno
povest o priliki.

Iz Krašnje. — Lepa slovesnost se je pri nas ob-
hajala 4. in 10. t. m. Dobili smo nove zvonove, ki jih
je bilo že treba. Ali kako jih napraviti, ker je revšina
vedno večja? — Sveti Duh veje, kjer hoče. Tudi tu
je pripomogel, nagnil serca k radodarnosti. Napravili
so se zvonovi iz prostovoljnih darov domačih posest-
nikov, bližnjih sosedov, s pomočjo v. č. gosp. Martina

Urankarja, fajmoštra v Štangi, in ranjc. gosp. dekana
Jožefa Burgarja. Bog vsem stotéro poverni!

Ko je bilo 3. t. m. pri službi Božji naznanjeno:
jutri dobimo zvonove, se je vse tega naznanila radovalo,
ter so se pripravljali spodobno jih sprejeti. Napravili
so farani 2 slavoloka; enega na farni meji, drugega že
blizu cerkve z napisom: „Žive kličem, mertve žalujem,
pobožne zbiram.“ — Velika množica ljudstva iz domače
in sosednjih fará pa je šla naproti v procesiji novim
oznanovavcem Božje slave. Zvonove zagledavšim so
mnogim slatke solze oči zalile. „Ti nas bodo vabili,
ti tudi v grob spremili,“ je bilo kličanje. Ni čudo,
da veseli in žalostni občutki so ljudi k takim besedam
gnali. Na farni meji je zvonove venčala preblaga Pav-
ličeva družina; med tem so glasbarji mnoge napéve
godli, in možnarji naznanovali dolini, da novi zvonovi
so prestopili farno mejo. Tu se je tudi začel obhod
(procesija), katerega so vodili blagovski fajmošter gosp.
Jan. Zupančič, spremljevani od črešniškega duh. pastirja
g. Janeza Juvanca, in domačega gospod očeta. Zahvala
se je dajala zdaj Bogú za dobrote, ter se zedinjale
prošnje k Vsegamogočnemu, da bi se zvonovi tudi srečno
oglasili. Slovesnost se je končala z litanijami in blago-
slovoma. Ta dan bo pač nepozabljiv za krašnjiško faro.

Novo veselje pa se je obhajalo 10. t. m., namreč
spomin na posvečevanje zvonov. Od vseh bližnjih fará
hiteli so verni vdeležiti se lepega opravila in slišat no-
vega zvonila, ktero je milo in tako lepo vbrano, da bi
ga vedno poslušal. Imeli so opravilo preč. gosp. stoljni
dekan dr. Jan. Zlat. Pogačar. V tehtnem govoru
so skazali, kako le terdna vera dela za čast Gospodovo.
Vera obuduje skerb za hišo Božjo. Lepota hiše Božje,
njena snažna naprava, cerkveno lepo zvonilo in krasnost
kraja, ki cerkev obdaja, to pa tudi dokazuje, da so
ljudje pobožni. Pri naslednji sveti daritvi jim je
streglo devet bližnjih duhovnov. Popoldansko službo
Božjo so opravljali preč. gosp. korar Matej Meršol.
— Pri ti priložnosti je bila blagoslovljena kapelica, ki
je posvečena presveti Mariji Devici Pomočnici. Bilo je
tedaj obilo duhovnega veselja. Bila je slovesnost, ka-
koršne v oči bôdejo nespremišljene rogovileže in psevd-
liberalne lučnjake, — ki pa naj slajši veselje budé v
nepopačenih keršanskih sercih, ter njih serca dvigajo
k Njemu, od katerega izvira vsak dober dar. Njemu bodi
vse na čast!

Iz šent-Rupertja, 13. jul. X. — Včeraj ob 3 po-
poldne je nas Šentruperčane obiskala strašna in grozna
nesreča. Vpepelil in končal nam je ogenj v dveh urah
29 hiš z obertnijskimi poslopji vred, in sicer tako živo,
da zdaj drugega ne vidimo kot golo in razkopano zi-
dovje in osmojene razvaline. Razen tega je zgorelo 13
svinj, 16 konj in 1 telca, več 100 centov sená, ki so
ga bili ljudje ravno domú spravili. Ker je jug precej
močno pihal, se je ogenj neznano hitro širil, in torej
ljudem nikakor ni bilo mogoče živeža in obleke si oteti.
Veliko ljudi je zdaj tukaj, ki nimajo nikakoršnega ži-
veža in nobene druge obleke kakor tisto, ki so jo ravno
na sebi imeli. Zavarovanih je bilo samo sedem. Ostali
zdaj nimajo druge pomoči razun Boga in dobrotljive
ljudi.

Prósimo tedaj ponižno vse tiste, ki imajo kaj lju-
bezni in sočutja do revežev in siromakov, naj jim pri-
tekó hitro na pomoč, kajti pomanjkanje in siroččina je
pri nekterih družinah tolika, da večí ne more biti. Ve-
liko hvalo smo dolžni Mokronovčanom, ki so v obilnem
število prišli s svojo gasilnico na pomoč, ker ž njo so
posebno obvarovali, da se ogenj ni naprej širil. —

Za gotovo se pravi zdaj, kako se je ogenj pričel. Dva
petletna pobalina sta hotla krompir peči; ker sta se
bala na kakem očitnem kraju zakuriti, spravita se na

pod ali skedenj, tu si napravita kupic slame in merve ter jo zapalita z navadnimi žveplenimi klinčki; hitro se vname še zraven nametana merva in slama in potem slamnata streha, ter je naenkrat vse poslopje v plamenu. Druge hiše in poslopja so bile potem v malo minutah vse v ognji. — Iz tega naj se učé stariši, kako skerbno naj čujejo in pazijo na svoje še majhne otroke, da njih in družih ljudi v tolike reve in nadloge ne pogreznemo! — Škoda, ki jo je napravil ogenj, je velika, cenjena je na 50.000 gold. Ako bi bila še zapadna stran gorela, gotovo bi se bila tudi naša lepa cerkev vžgala; pa ljubi Bog nas je še te nesreče obvaroval. —

Pri gašenju ognja je tudi mladeneč padel s strehe na terde tla in se je tako pretresel in pobil, da je 4 dni potem umerl. Ljudje se kažejo zelo usmiljene in dobrotljive, kajti že več lepih darov je dospelo revežem in siromakom v pomoč. Bog plačuj stoterno vsem dobrotnikom!

Iz Gorice. V Bovcu bode misijon od 31. julija do 8. avg.; imeli ga bodo v. č. očetje jezuiti. O svojem času kaj več.

13. t. m. so bili pri nas premil. g. Zwerger, knez in škof sakovski. Potovaje iz Rima so se en dan tu mudili, obiskali našega prevzv. kneza nadškofa, in so preoblekli dve kandidatinji pri šolskih sestrah, ki ste bile nekdanjih spovdenke; ena je Tirolka, druga Poljka.

16. t. m. sta došla iz Rima, uadškof levovski preč. g. Wierzschleyski, in škof tarnovski pr. g. Pukalski. Z njimi sta bila pr. g. kanonika in papeževa kamernika dr. Lorenc Gwiazdon (ki pozdravlja svoje preč. gg. prijatle na Kranjskem), in Severin Morawski.

Iz Dunaja, 14. jul. E. Č—k. — Že je devet mesecev tega, kar sem s solznimi očmi slovo jemal od svoje predrage domovine, od ljubeznivega domačega kraja in od naj zvestejših prijateljev. Hvaležne solze, polne ljubezni do očetovega doma so nas močile v tem trenutku, ko s slabim glasom začnem: Treba je, preljubi starši, mili bratje in sestre, da se poslovim z vami, ter se napotim v druge kraje — na Dunaj, kamor me je previdnost Božja odmenila. Ne morem nikakor popisati, kako blaženo se je čutilo takrat serce, ko pervikrat gledam glavno mesto avstrijskega cesarstva, ki se je na daleko in široko pred manoj razprostiralo. Nehoté mi pride na misel: o kako veselje, koliko radosti mora tu biti! Pa dragi bralec, ni tako! Človek, ki ni posvetnega stanja, skuša tukaj resničnost Kristusovih besed: svet me sovraži z vso grenkobo. Nočem govoriti o vseh hinavskih dečarijah, s kakoršnimi ga tukajšni rogovileži po ulicah poždravljajo, ker mislim, da vsacega mora že to prav čutilivo v serce suniti, ako mu nasproti kričé besede: „Die Unfehlbarkeit, Finsterling, Römeling.“ in kdo si ga vé, kaj še vse! Ali je to pošteno? Je to „nemška kultura“, „liberalnost“? — O Viena! ki bi imelo biti mesto razumnosti, izobraževanja in ljubezni do pravice, močen steber naj izverstnejšega javnega reda in miru, — mesto, ki bi moralo v izgledu družbenega življenja vsa druga mesta prekositi: med tvojimi zidovi mora človek enakega stanja insulte in krivice prestajati, ki vpijejo v nebo, in ki se bodo enkrat hudo maščevale nad onimi, ki jih delajo s prederzno nesramnostjo.*) Zadosti tega; — kar še me na velikem cesarskem Dunaju tolaži, je upanje in čustvo, da pridem

čez dve leti zopet v svoj domači kraj, kjer upam najti naj presrečniši mir po tridnih in bridkostih, pa več olike kot je je na Dunaju. Z Bogom!

Pelinovec.

Liberalno katoličanstvo je mešanica iz ajdovstva in keršanstva. Slavni ameriški spreobrnjenec in pisatelj dr. Brownson pravi v novojorškem „Tabletu“, da je blezo med občinstvom napčna misel, kaj da on misli o papeževi nezmotljivosti in o tako imenovanem liberalnem katoličanstvu. Brownson terdno veruje in je vedno veroval, odkar je postal katoličan, da papež kakor naslednik sv. Petra je naj višji pastir in vodnik vesoljne cerkve, in ako kakor taki vero razlaga in nji nasprotne zmote obsojuje, je on s pomočjo sv. Duha nezmotljiv in njegove določila nepreklicljive. Kar tiče tako imenovano liberalno ali prostomiselnno katoličanstvo, on puntarskemu ali tistemu liberalnemu duhu sedanjega stoletja nikoli ni nič prijenjal, in on cení „liberalno“ (prostomiselnno) katoličanstvo za mešanico iz nejeverstva in keršanstva, ki ni nič boljši od poganstva. On ni nikoli cerkve podlagal narodnosti ali kaki posebni vladni obliki in ne more kakor katoličan braniti nobene narodnosti in nobene politiške vravnave, ktera je v nasprotju z Božjo postavo, kakor to postavo razlaga in tolmači naj višji veljava katoliške cerkve... On brani občansko in versko svobodo v njenem katoliškem pomenu, ker cerkev je ondi (v Ameriki) in povsod podlaga in podpora vse prave svobode; nikoli pa ni razumel svobode v pomenu ali zmislju novošegnjih nevernikov, nekatoličanov, ali pa tudi liberalnih katoličanov itd.

Razumnim ena pametna beseda. Nezmotljivost papeževa, ki se ima menda v kratkem razglasiti, volkom, lesičnikom, pa tudi zajcem toliko dá opraviti, da oni mnogim katoličanom brez vse potrebe možgane mešajo. Novojorški cerkveni list 23. jun. t. l. ima nektare čverste verstice o tej reči, in z veseljem jih tu podamo, ako volkovom in lesičnikom kaj pomagajo nazaj v njih temne luknje, od koder so se privlekli mirne ljudi dražit, zajcem pa njih plahe ušesa zopet pobesit. Gerdi potuhneži so namreč gobezdali, da papež hoče napol-Bog postati, da ima nekako „manijo“ ali priljubljene sanje za nezmotljivost, in veliko enacih preklinovanj. Govori pa omenjeni list blizo to-le:

Da je Kristusova cerkev nezmotljiva v svojem nauku in da papež kakor njen glavar ex Cathedra, to je, v svoji vladni lastnosti, kjer gre za verske in nravske resnice, to nezmotljivost izrečno skazuje, in torej njegove določila in izreki veljajo za nezmotljive, to je bila vselej katoliška vera, kakor neoveržljivo priča zgodovina vesoljnih zborov od nicejskega (i. 325 po Kr.) do trienškega (1561), kakor tudi ravno to pričajo papeževe določila, ki so bile dajane od poslednjega cerkvenega zbora do današnjega časa. Nezmotljivost papeževa v takem oziru nikakor ni nov nauk, le samo njeno zagotovljenje v podobi verskega določila je delo našega sedanjega cerkvenega zbora.

Ako se zavoljo tega toliko ropoče, to le kaže, da ropotači od vse te reči ne razumé nič. Posebno lisasti so tisti dnevničarji, kateri nauk o nezmotljivosti s silo vlečejo tudi na politiško in občansko polje in so tako berlavi ter ne spregledajo, da tukaj se ne ravna za politiške, kmetijske in državne razmere, kakor tudi ne za kake nove misli na protestanskem polju. Vsa ta reč sploh tujcem prav nič mar ni. Politikarji, demokrati, republikani in radikalci ali liberaluhi, filistejci in judje zamorejo po svojih opravilih (business) hoditi, kakor poprej. Naša nezmotljivost jim ni nič na poti. Ravno tako gospodje protestantje s kito in brez kite zamorejo

*) Kdo se bode čutil, dragi moj! ako se na ulicah take reči slišijo, ker celo v hiši državnega zbora verni katoličanje pred psovanjem niso bili varni? Bil sem večkrat med turki — v Aleksandrii, v Kairi, v Carigradu itd., — tudi med Beduini in drugimi divjaki: toda — kaj takega se mi ni nikjer pripetilo, kakor. g. dopisnik o Dunaju toži.

pridigati in pisariti zato, kakor prej, — samo če jim bo kdo verjel. Njim se za nezmotljivega papeža ni nič brigati, dokler v svoji zmoti ostanejo. (Njih pisatelji so gerdili papeža, odkar je bil Luter zmešnjavo napravil, in prizanesli javaljne tudi v prihodnje bodo, dokler svoje zmote ne spoznajo.) Mi katoličani sami imamo papeža. In v resnici veseli smo, da imamo nezmotljivega papeža.

Liberalno vošilo. — Kakošne misli imajo marsikateri liberalci o svoji lastni veri, je razodel liberallec v Kirhdorfu na Tirolskem. Neki volivec, ki so ga liberalci imeli v košu, je namreč pred volitvijo zdihnil: „Da bi pač danes kristjanje ne zmagali!“

Tudi protestantje so zoper „frajgemeindlerje.“ Nekteri antikristi v Gradcu ljudi kar naravnost šuntajo, da naj iz katoliške cerkve stopijo in bodo kakor medvedje in bivoli — brez kacega verskega reda. Hotli so celo taborje napraviti, da bi bili ljudstvo očitno dražili, šuntali in zapeljevali, da naj kar na trume izstopi iz katoliške cerkve; pa vlada ni dopustila. — Izgnjezdile so se „frajgemeindlerstva“ iz protestanstva (l. 1741—50 id.). Glavni vekači so bili: Uhlich, Wislicenus, Rupp, Baltzer itd. Iz ozira na Rongeta, ki je zoper katoličanstvo rogovilil, so vlade frajgemeindlerjem iz protestanstva v začetku njih počenjanje dopustile. Ko se je pa pri njih politiško-rogovilski duh zmiraj bolj razodeval, so jim bili jeli bolj na pete stopati, dokler ni sedanji liberalizem toliko zmogel, da se po mnozih krajih katoliška reč pač mnogoterno stiska, občinstvu in državi škodljive „sektirarstva“ pa obilno svobode uživajo. V tem oziru je nedavno v Gunzenhausen-u na Parskem imelo 240 protestanških pastorjev posvet in storili so ta-le sklep: „Frägemeindlerstvo“ naj se ljudstvu razkrije v njegovi pravi podobi, in dokaže naj se, kam pelje nejevera tega občestva.“ Vender pa frägemeindlerski vekači smejo povsod po Parskem svojo nejevero razglasovati, še celo če so nedeželani ali tujci. —

Kalup „Tagblattovega“ zloga. Jaz liberalni Tagblatt sem liberalno šel po klerikalni kranjski zemlji, in sem se liberalno spotaknil ob klerikalni kamen ter sem liberalno padel, pa sem se liberalno lagal, da nisem padel jaz liberallec, ampak klerikalci so klerikalno padli; in jaz liberallec sem si liberalne zobe liberalno polomil na klerikalni zemlji ob klerikalne kamne; ali vender ne jaz, ampak fanatiški in klerikalni klerikalci so si klerikalno vse klerikalne zobe polomili: tako sem se liberalno lagal jaz liberalni Tagbl., ko me je bilo liberalno sram po klerikalno resnico govoriti. — In še sem z liberalnimi očjali liberalno vidil, da po vsi klerikalni zemlji so bili liberalni poslanci liberalno voljeni — tudi tam, kjer so bili klerikalni poslanci od fanatiških klerikalcev klerikalno voljeni. Pa liberalno mi liberalci prizanesite: klerikalci so krivi, da sem liberalno pozabil povedati, kako me liberalni spomin zapišča, da že ne vem družega čenčati, razun vsak liberalni dan liberalno preklinjati zoper klerikalnega papeža, zoper klerikalno nezmotljivost, klerikalni Rim, klerikalne Slovence, klerikalno slovenščino, klerikalne kaplane, klerikalne učitelje; povem vam liberalno: vedno se bom liberalno košatil, liberalno se napihoval, liberalno razgrajal, divjal in lomastil: če tudi liberalno počim.

Napihnjenemu učenjaku bi se dalo odgovoriti: Ali zamoreš kakemu človeku v osmih ali štirinajstih dneh vse njegove misli in želje popolnoma predrugačiti? . . . To pa zamorejo ultramontanci, jezuiti, ligorijanci, in sicer pri več kakor pri enem človeku in v naj boljšem pomenu, v misijonih namreč. (Alb. Stolz.)

Razgled po svetu.

Iz Pariza je 17. t. m. francoski general odrinil v Berlin z vradno vojskno napovedjo. Po tem tedaj je

vojska gotova. — Ravno ta dan je francoska vlada južno-nemškim državam poslala prašanje, na katero naj v 24 urah odgovoré: če mislijo namreč o vojski Francoza s Prusom ostati nobenostranski, to je, da se ne bodo vojske na nobeno stran nič vdeleževali? — Toda malo je upati, da bi se južno Nemštvo hotlo vojske ogibati. Parsko je že prašalo po denaru za stroške. Švedija, Norvegija, Dansko, Avstrija, Moldavija so že nekaj govorile, da ostanejo nobenostranske; kaj pa okolišine donesejo, se bode vidilo; zanesti se ni na nobene zagotavljanja.

Vojska, vojska, tedaj vpije vse — zato, ker je en hohencollerich hotel španjski kralj biti, se odpovedal, — pa še vender noče pruski kralj besede dati, da bode to reč svojemu rodovinstvu tudi za prihodnje prepovedal ter mu nikoli ne privolil na španjski tron. Kteri so še drugi vzroki — kdo vse vé? Nemci se v vse na svetu mešajo, tudi romanskemu narodu so jeli kralje dajati, kar današnjemu narodnemu času ni kaj prijetno. Sicer pa: ali so take reči res vredne, da se toliko tisučev ljudstva zavolj njih postreli, pokolje in pokončá? Vpije se, da je vse za vojsko vneto, — ali mar tudi tisti, ki imajo sinove pod meč poslati, in sinovi, ki imajo puško nositi?!

Radovednost pasti, kdo bo zmagal; sočutje dražiti, da sem ali tje naj se vojna sreča oberne, — to je marsikom prijetno, ker mu ni treba samemu v ogenj: ali kdo bo pa toliko prelite kervi, toliko nesreče med narodi, toliko uboštva, toliko pokvečencev brez noge, roke, ušesa, očesa itd. na svojo vest vzel?! So mar to majhne reči? Ne moli se zastonj v litanijah: „Kuge, lakote in vojske — reši nas, o Gospod!“

Iz Pariza se pričakuje razglas do Nemčije, v katerem bode Napoleon povedal, da on se ne vojskuje z nemško zvezo, ampak le s Prusom samim. Prusija pa je že ukazala, da naj se na noge spravijo vse severo-nemške zvezne kardela in vse brodovje, in tudi do jugo-nemških zvezno-prijaznih vlad je odpravljena prošnja, da naj svoje moči zberejo berž ko berž, in že po Parskem, Badenskem, po terdnjavah Ulm, Rastatt in Landav-u rožljá orožje.

V Pekingu so menda nejeverniki kristjane napadli in vse pomorili, kar jim je pod meč prišlo, namreč več Francozov, Angležev, tudi nekaj Rusov.

Razne novice. V Ameriki imajo vedne boje med vlado in Indijani; v severni Arizoni so vojaki zopet 56 sovražnih Indijanov posekali in njih stan ali logar razdžali. — V novem Jorku so rokodelci silo razdraženi, da Kineze v delo jemljejo po vzhodnjih ameriškanih državah. Njih vvaže imenujejo sužnjost in pravijo, da začetniki tega počenjanja bi se morali s smertjo kaznovati; od kongresa (zbora) torej tirjajo, naj to reč ustavi. — Amerikanska inteligencija: V Kansas-u je neka „frava“ svojega moža prav neusmiljeno pretepla, potem se je vsedla k glasoviru in je hvalno pesem pela. — V št. Lorencu (Szent-Lörincz) na Ogerskem ima žena Elizabeta Nemet že 118 lét, pa je še tako močna, da gre vsak dan na delo in si sama kruh služi. (Sej pa v Ljubljani mnoge in mnogi dvakrat, trikrat, štirkokrat in petkrat mlaji ne tako!) — Pridigarji anglikanske (episkopske) cerkve v amerik. državi Viskonsin so v svojem koncilu (shodu) sklenili določilo: Vsak ud te cerkve, ki se zunaj našega občestva ali drugemu pastoru dá poročiti, je s tim djanjem izobčen. Koliko stokrat bode neki liberalni Tagbl. zarad tega klel, „fluhartil“ in miljaril? — V Pariz je prišel ruski knez Gorčakov, gotovo ne v neprid svoje vlade. — Na Dunaju, kakor časniki pišejo, so 17. tega mesca poslanci konservativne in državne opozicije iz nemških in slovan-skih dežel imeli posvet in določili so skupno osnovo,

po kateri se bodo ravnali. — V Carigradu je 15. jul. zopet 1200 hiš pogorelo. — Za blago, ki se pelje po železnici iz Solnograda ali Pasava, železnično, ondotno vodstvo noče biti več porok o času vojske. — Časnikom na Nemškem je terdo prepovedano pisati, kje je ali kam gre vojna. — Iz več krajev v Ameriki pišejo, kako slovesno so obhajali praznik sv. Alojzija. Ondi imajo tudi dobrodelne družbe sv. Alojzija. Ravno neštne katoliške družbe v Ameriki vero močno poživljajo in razširjajo. — V Filadelfii je undan umerla 17letna gospodičina Twibill. Njen oče ji je namerjal spominek za 1000 dolarov; ona pa ga je prosila, naj dá ta denar katoliškim tako imenovanim „malim sestram“, ki imajo blezo s keršanskim usmiljenjem veliko opraviti, nji pa naj priprost križ na grob postavi. Tako se je tudi zgodilo. — Govori se, da 26. t. m. se imajo sklicati deželni zbori, kateri naj bi zdajci volili poslance v državni zbor. — Svitli cesar se je neki v posvetu z ministri odmenil za nobenostranstvo v vojskoinih zadevah. — Pri shodu federalistiških konservativcev iz nemških in slovanskih dežel na Dunaju so bili iz Kranjskega pričujoči: Dr. Kosta, Svetec, gr. Barbo in V. K. Zupan. „Vaterld.“ pravi, da njih naj bližnji naloga je, da državni zbor naj se ne snide. Tudi v Gradcu se ima menda sniti enak zbor, pri katerem bi bili pričujoči Čehi: L. Thun, Klam-Martinič in dva ondotna poslanca. V Pragi ali Egeru pa da bi se zbrali zunajavstrijski federalisti: iz Meklenburga, Hanovera, Parskega, Saksonije idr., vdeležili bi se tudi Poljci in Čehi, Palacki, Rieger. Vender pa utegne vojska marsikaj odverniti. — Misli se, da parška zbornica se bode odločila za nobenostranstvo v vojski. — Na Moldavskem in Greškem razpada ministerstvo. — Prusija je menda južno-nemške dežele pod poveljstvom pruskega kraljeviča že posedla. — Laška zbornica je v novič segla v cerkveni rop in napeljala je v državno mavho premoženje, ki ga imajo še cerkve za svoje ohranjenje; ravno tako tudi pograbi pobožnim družbam, bratovščinam itd., njih vinarje. 175 brezvest-žev je glasovalo za rop. O smertna postelja nesrečnih krivičnikov! —

Iz Ljubljane. (Šolske reči.) Srednje šole skle-nejo leto svoje 30. t. m., vendar še s slovesno sv. mašo, toda brez šolskih daril, kakor v nižih šolah. Ta teden ima gimnazija godno preskušnjo pod vodstvom g. Hol-zingerja, prihodnji teden pa realke pod predsedstvom g. Vrečkota, realka, — se vé da — brez kerščanskega nauka, ki ni milosti našel med učnimi predmeti pri zre-lotnem spraševanju. Ker so jih letos veliko več učili in nobenega časa niso zamudili s šolsko mašo in s procesijami, smo prav radovedni, ali bodo učenci res tudi veliko več znali?!

Koliko počenih grošev je vredna taka svobo-doljubnost?.. Glas je počil, da ljubljanski srenjski svet je g. šolskega vodja J. Rozmana odstavil. Zakaj? Kdo mu vé kaj očitati? Naši listi so pristavljali: Na-rodne kandidate je volil. Graška „Tagespošta“ pa na-ravnost pravi: „Ultramontaner Umtriebe wegen.“ Ako tedaj katoliški duhoven ne voli tistih, ki so se v konšt. društvu očitno zoper papeževo encikliko izrekli, — ki so v adresi do ministerstva vse hudo na Kranjskem na katoliško duhovstvo zvergli, je tedaj taki duhoven „ul-tramontanski rogovilež?“ — Ali še kaj več potrebujete?

V Tagblattu „Ein Wähler“ levite bere št. jakop-skim učiteljem, da niso prišli tistih volit, ki sta se nasprotnika skazovala zoper cerkveno reč, — češ, da je magistrat učiteljem dobre delil. — Uni „Wähler“ blezo misli, da je tudi vest na prodaj, kakor šavra na tergu.

V adresi do ministerstva je ljubljanski srenjski odbor vse hudo v deželi valil na duhovstvo, in „Tagblatt“, trobentar konštituc. stranke, med vsakdanjim tatarskim naskakovanjem zoper cerkev in duhovstvo nateza tudi spis o boju „gegen die Ultramontanen“ (kdo so mu ti, je odveč znano), v katerem njegova „Morgenpost“ na-ravnost pravi: „Imamo se vojskovati zoper tisto stranko, izmed ktere je izvirala poguba“ („das verderben“). Za nektare kaplje medú tedaj naj bi katoličan iz take stranke vojskovavce zoper cerkev ho-dil volit, ki so ob enem ravno pred volitvijo v konštit. društvu svojo vero razodeli z definicijo, kakoršna se morebiti nahaja v kakem „Tagblattu“, nikjer pa ne v katoliškem katekizmu.

Veliko več kot dosti je rečeno, ako še pristavimo, prvič, da v ravno omenjenem spisu pisavec hinavsko očita tiste vinarje, ki jih dobre serca sv. Očetu dajo, ne vidi pa kupov in hribov denara iz vsih držav in dežel, ki se kopičijo pri judovskih bankirjih; in drugič, da na vojsko zoper „ultramontance“ ali „klerikalce“ stavi ta hudobni spis bitje ali nebitje Avstrije. — Je že vidil kdo veči hinavstvo in nesramniše farizejstvo? So ne mara katoliški konservativci tisti, ki so leta 1866 tarnali in rogovilili, da naj se glavno mesto Dunaj brez brambe izroči pruskemu sovražniku?! Bode pač ne mara še priložnost, da se pokažejo prijetli avstrijske domovine.

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Fara Žužemberk je raz-pisana 15. tega mesca. Fara Dole je podeljena č. g. Jan. Doviču, administratorju lokalije Preloka, in ta je razpisana 16. jul. — Prestavljeni so čč. gg.: Jož. Jaklič iz Prečine v Trebno; Ant. Domicelj iz Žu-žemberka v Cirknico; Jož. Zalokar iz Cirknice v Žužemberk.

V terzaški škofii. Č. g. Ambrož d' Ambrosi, duh. pomočnik v Bujah, je imenovan administrator in duh. pom. v Umagi. Č. g. Jacint Gottardis, subsid. pri kapitelnu v Novem gradu, je postal duh. pom. v Bujah; č. g. Pet. Urseolus de Gravisi, dosedaj v pokoju, je postal duh. pom. na Otocih (Isolle); č. g. Vil. Vesel je prestavljen iz Jelšan za administr. v Klano; č. g. Jan. Pretnar pa iz Čubeda v Strado. — Umerla sta čč. gg.: Jož. Princ, fajm. v Klani, 26. jun., star 65 let, pastiril 33 lét; — in Jak. Divo, kanonik v Kopru, v 78. letu svojega življenja, bivši 45 let duho-ven. R. I. P.!

V goriški nadškofii. Č. g. Ant. Červ, bovški kaplan, pride v Trento za vikarija; č. g. Jan. Likar gre iz Loga v Bovec za kaplana, in č. g. Fr. Smrekar, kaplan v Libušini, postane vikar v Logu. Č. g. Avg. Čuk, vikar v Savodnjah, dobi faro v Nemških rovtah.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Neka oseba 50 kr. Prosi blagosl. sv. Očeta. — Neimenovan 3 gl.

Za mil. škofa Mraka. Iz Slavine neka dobrot-nica svojemu nekdanj. spovedniku 2 gl. Nekdo 1 gl. in prosi, da bi se ga spomnili pri sv. maši.

Za pogor. v Martinjaku. Z Berda 2 gl. 45 kr.

Za pogorelce v Šent-Rupertu. V namen sv. leta 1 gl. — Takrat bo rekel Kralj tem, ki bojo ob nje-govi desnici: „sem bil nag in lačen (po pogorišu), in ste mi pomagali“ — 3 gl. M. —